

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.5.2013
COM(2013) 350 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, MAJANDUS-
JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

2013. AASTA EUROOPA POOLAASTA: RIIGIPÕHISED SOOVITUSED

EUROOPA KRIISIST VÄLJAITAMINE

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

2013. AASTA EUROOPA POOLAASTA: RIIGIPÕHISED SOOVITUSED

EUROOPA KRIISIST VÄLJAITAMINE

1. SISSEJUHATUS

Komisjon vaatab kord aastas läbi iga ELi liikmesriigi majandusliku ja sotsiaalse suutlikkuse ning esitab riigipõhised soovitused, et anda suuniseid, milliseid riiklikke meetmeid järgmisel aastal rakendada. Paljudele sotsiaalseid raskusi valmistava sügava majandus- ja finantskriisi ning ELi majanduse aeglast taastumist pikaleveninud majanduslangusest näitavate hiljutiste prognooside taustal jälgitakse selleaastaseid soovitusi eriti suure tähelepanuga.

Komisjoni korrapärase järelevalve eesmärk on:

- ELi ja euroala suuremate majanduslike ja sotsiaalsete probleemide kindlaksmääramine, võttes seejuures arvesse meie majanduste üha kasvavat vastastikust sõltuvust.
- Edusammude hindamine, probleeme ennustavate ohumärkide senisest varasem märkamine ning soovituste kaudu liikmesriikidele suuniste andmine selleks, kuidas rakendada meetmeid viisil, mis aitab ELil kohaneda ning jätkusuutlikult kasvada, võimaldades pakkuda töökohti ja väarikat elatustaset kõigile kodanikele.

Koos 2013. aasta soovitustega esitatud komisjoni analüüsist ilmneb, et EL teeb püsivaid muudatusi ning lahendab viimase kümne aasta jooksul tekkinud tõsiseid struktuuriprobleeme. Kõnealused muutused leiavad aset kõige arenenumate majanduste reformimise vajaduse ning tärganud turumajandusega riikide tugeva majandusarengu üldisel taustal. Liikmesriigid algatavad vajalikke reforme ning teevad tõsiseid jõupingutusi riigi rahanduse kontrolli alla saamiseks. Kõnealuste jõupingutuste kiirus ja mõju on riigiti erinev, kohanemine on eriti märgatav kohandamisprogrammi kohaldavates riikides ning haavatavamates liikmesriikides. Eesmärgiks on rakendada kokkulepitud reforme kiiremini ning ambitsioonikamalt. Juhul kui komisjon on arvamusel, et vaja on tõhusamaid meetmeid, esitatakse need soovitustes.

Viimasel viiel aastal on jõupingutused keskendunud sellele, et kindlustada edasise majanduskasvu eeltingimused, milleks on kriisiohjamine, finantsstabiilsuse taastamine ning euro kindlustamine. Lühemas perspektiivis takistab majanduse taastumist mitmes liikmesriigis tekkinud suur avaliku ja erasektori võlg ning asjaolu, et pangandussektori taastamine võtab aega. Lisaks sellele on mitme aasta jooksul tekkinud tasakaalustamatuse suuruse ja kiireloomulisusega kaasnenud märkimisväärne kohandamine, mida peab ELi liikmesriikide majanduste tugeva vastastikuse sõltuvuse tõttu rakendama kogu Euroopas samaaegselt.

Püsivama majanduskasvu saavutamine võtab soovitud rohkem aega. Mitu aastat kestnud nõrga majanduskasvu või selle puudumise mõju ühiskonnale on kaugeleulatuv ning sellega kaasneb kõrge töötusemäär ja suurenev vaesus mitmes Euroopa piirkonnas. Avaliku arutelu keskmes on praegu ebavõrdsuse tase ning õigluse küsimus, mis näitab, et edukuse tagamiseks peab meetmetel lisaks tugevale struktuurile olema ka poliitiline ja sotsiaalne toetus. Tööturu olukorra lühemas perspektiivis paranemise kehvad väljavaated panevad liikmesriikide hoolekandesüsteemid veelgi suurema surve alla. Tänapäevaste otsustega kaasnevate positiivsete mõjude ilmnemiseks dünaamilisema, kasvava ja töökohti loova majanduse näol kulub aega.

Euroopa vajab eelarve konsolideerimist: jätkusuutlikku majanduskasvu ei saa luua üle jõu käivale võlakooormale ning Euroopa vajab tegelikku majanduskasvu, et inimestel oleks võimalik leida püsiv töökoht. Noorte töötusega seonduv vajab konkreetseid ja kiireloomulisi meetmeid. Kuna praegune kriis on oma iseloomult nii struktuurne kui ka tsükliline, tuleb reforme kogu ELis kiirendada, et kindlustada majanduse taastumine ja tagada selle tasakaalustamine. Puudujäägiga riigid peavad suurendama konkurentsivõimet ning ülejäägiga riigid peavad eemaldama sisenõudluse kasvult struktuursed takistused.

Struktuurireformid võivad keerulised olla, kuid need aitavad kohandamisega kaasnevat koormust ning kasu ühiskonnas võrdsemalt jaotada. Ettevõtlusega seonduva bürokraatia vähendamine aitab edendada ettevõtlussõbralikumat keskkonda, teenuste maksumuse alandamine aitab väikese sissetulekuga rühmi ning tõhusam avalik haldus võimaldab pakkuda kvaliteetsemaid ja taskukohasema hinnaga sotsiaalteenuseid. Töötute ja eelkõige pikaajaliste töötute jaoks on vaja palju tõhusamaid toetusmeetmeid, et aidata neil omandada uue töökoha saamiseks vajalikke oskusi või saada suuniseid, ning noori on vaja toetada üleminekul õpingutelt tööellu. Samuti on vaja leida lahendusi kindla äriplaani ettevõtjatele, kellel puudub juurdepääs rahastamisele. Kõigis liikmesriikides on vaja suurendada investeringuid haridussüsteemi toimimise, inimeste varustamise 21. sajandi majanduse vajadustele vastavate oskustega ning innovatsiooni ja konkurentsivõime edendamiseks.

Euroopa Keskpanka meetmed on aidanud otsustavalt kaasa euroala stabiilsust ohustanud riskide kõrvaldamisele. Madalate intressimäärade ülekandmine ja tavapärase majandusele laenu andmise taastamine, eelkõige ELi äärealadel, on siiski takistatud. Majandus- ja rahaliidu ning eelkõige pangandusliidu ülesehituse lõpule viimine on edasise jätkusuutliku majanduskasvu toetamise ning tasakaalustamatuse taastekke vältimise seisukohast väga oluline.

Riiklike reformikavasid käsitletud komisjoni analüüs näitab selgelt, et liikmesriigid võiksid majanduskasvu taastamiseks ja Euroopa kriisist väljaaitamiseks rohkem ise ära teha. Võimetus eemaldada takistusi ning kasutada ära võimalusi, vastuseis muudatustele ning kiire reageerimise puudumine teatavates riikides aitab teatud ulatuses kaasa sellise keskkonna tekkele, mis ei toeta ettevõtjaid edu saavutamisel ning töökohtade loomisel. Vajalike reformidega viivitamine ainult suurendab hilisemaid rahalisi, majanduslikke ja sotsiaalseid kulusid. Kõnealuste probleemide ulatuse tõttu peavad kõik sidusrühmad, sealhulgas sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad, tegema õigete lahenduste leidmisel ja rakendamisel koostööd. Euroopa ühtse turu säilimise tagamine ja süvendamine on kõnealuste ühtsete eesmärkide saavutamisel kesksel kohal.

2. ÜLDHINNANG

ELi ees seisvad probleemid on keerukad ja neid on võimalik lahendada ainult tervikliku lahenduse abil, mis ühendab ELi ja liikmesriikide tasandi poliitilisi otsuseid ning nende rakendamist. Tegemist on Euroopa poolaasta protsessi ühe peamise eesmärgiga.

Kõnealuse meetmepaketi aluseks olev üksikasjalik analüüs näitab, et:

- **Toimumas on ELi majanduse tasakaalustamine.** Viimastel aastatel on jätkatud või algatatud ulatuslikke reforme, millega parandada varasemat tasakaalustamatust ning suunata majandus senisest jätkusuutlikumale rajale. Mitmes riigis täheldatud ulatuslik ja püsiv jooksevkonto puudujääk on märkimisväärselt vähenenud, vähendades sellega nende riikide välisrahastamise ootamatu katkemise ohtu. Kuigi mõne kõnealuse reformi puhul kulub lõplike tulemuste saavutamiseks aega, on paranemist märgata juba kogu Euroopas: näitena võib tuua ekspordinäitajad või riigivõlalt makstavad intressimäärad.
- **Töötus, sealhulgas noorte ja pikaajaline töötus, on saavutanud vastuvõetamatult kõrge taseme** ning jääb sellisele tasemele tõenäoliselt ka lähitulevikus, mistõttu on vaja võtta kindlakäelisi ja kiireloomulisi meetmeid. Mitmel pool Euroopas on võetud meetmeid, millega parandada tööturu taastumisvõimet ning paindlikkust, kuid uute töökohtade loomiseks kulub veel aega.
- **Käimas on eelarve konsolideerimine** ning see aitab riigi rahandust uuesti kontrolli alla saada. Mitmes liikmesriigis toimuv elanikkonna vananemine kujutab endast seoses pensionite ja tervishoiuga siiski probleemi rahanduse edasisele jätkusuutlikkusele, mistõttu on meetmeid vaja võtta kohe praegu, et eurooplaste elatustase oleks ka edaspidi kõrge.
- Majanduskasvu taaskäivitamisel on **tähtis koht struktuurireformidel**, mis täidavad topelteesmärki vähendada töötust ning taastada riikide rahanduse jätkusuutlikkust. Riigisisese konkurentsivõime taastamine on oluline ka kasvuvõimalustest kinnihaaramiseks mujal maailmas.

Analüüsist on võimalik teha mitmeid poliitilisi järeldusi:

- Mitmes liikmesriigis tuleb suure avaliku ja erasektori võla likvideerimiseks võtta täiendavaid meetmeid ning ülemäärastes võlgades olevate riikide finantsvõimenduse vähendamise protsessi tuleb jätkata ja tähelepanelikult suunata. Euroopa Keskpanga laenuülevaadete kohaselt on esmatähtis parandada pangandussektori olukorda selliselt, et see oleks võimeline suunama rahastamist majanduse tootlikesse harudesse, eelkõige VKEdesse. Siin võivad olulist rolli mängida komisjoni ja Euroopa Investeeringuspanga poolt Euroopa Keskpanga kaasabil väljatöötatud uued kavad, mille abil rahastatakse reaalmajandust. Investeeringute rahastamine ELi struktuurifondidest saab järgmistel aastatel olema olulise tähtsusega mitmes ELi piirkonnas. Majandusele tavapärase laenuandmise taastamisel on oluline ka alternatiivsete rahastamisallikate edendamine ning ettevõtjate traditsioonilisest pangapõhisest rahastamisest sõltumise vähendamine.

- Suure töötusega liikmesriigid peavad tõhustama aktiivse tööturupoliitika meetmeid, nagu koolitused ning tööhõiveteenused. Soovitatakse täiendavaid reforme, millega lihtsustada töö saamise võimalusi, ennetada enneaegset lahkumist tööturult, vähendada tööjõukulusid ning võidelda tööturu killustatuse vastu. Sotsiaalpartneritel on kõnealuste eesmärkide saavutamisel täita oluline roll. Töötute noorte olukord on eriti murettekitav ning meetmete võtmist soovitatakse komisjoni loodud ELi noortegarantii raames, mis on nüüdseks ELi liikmesriikide poolt heaks kiidetud.
- Liikmesriigid peavad oma majanduse konkurentsivõime edendamiseks rohkem ära tegema. Tööjõukulud mängivad olulist rolli ja need tuleb hoida kooskõlas tootlikkuse kasvuga, mida jälgitakse jätkuvalt tähelepanelikult. Suurem konkurents toote- ja teenusteturgul on samuti oluline, et tõsta majanduse tootlikkuse taset ning langetada hindu. Samal ajal ei saa ega kavatse Euroopa võistelda maailmaturul ainult kulude alusel. Enne kriisi ja selle ajal jäeti paljudes liikmesriikides tegemata vajalikud investeeringud haridusse ja oskustesse, teadusesse ja innovatsiooni ning ressursitõhususse. Õigete oskuste, toodete ja teenuste puudumine ohustab tõsiselt Euroopa edasisi majanduskasvu väljavaateid, mistõttu on kõnealustes valdkondades vaja võtta strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega kooskõlas olevaid kiireid parandusmeetmeid.
- Kiiresti on vaja teha suuremaid jõupingutusi tingimuste loomisel, mis soodustavad ettevõtluse arendamist, tarbimiskeskonda ning töökohtade loomist, näiteks on oluliselt vaja parandada võrgusektori toimimist, konkurentsi sellistes olulistest teenustesektorites nagu jaemüük, lihtsustada tuleb juurdepääsu teatavatele elukutsetele ja tegevusaladele ning tõhustamist vajab ka avalik haldus.
- Jooksevkonto ülejäägi ja piisava eelarvepoliitilise manööverdamisruumiga liikmesriigid võiksid teha rohkem, et vähendada madalate palkade puhul kohaldatavaid kõrgeid maksumäärasid ja sotsiaalkindlustusmaksid. Hiljutised palgasuundumused kaubavahetuse ülejäägiga riikides aitavad suurendada sisenõudlust ning neil on positiivne ülekanduv mõju ka mujal ELis. Need liikmesriigid saavad sisenõudlust elavdada ka teenusteturu avamise kaudu, eemaldades turule sisenemiselt põhjendamatud piirangud ja tõkked, muutes teenused nii väiksema sissetulekuga rühmade jaoks taskukohasemaks ning edendades uusi investeerimisvõimalusi.
- Eelarve puudujäägi vähendamisel tehtud tegelike edusammude, juba aset leidnud konsolideerimise ning loodetust nõrgemate majandustulemuste taustal võimaldab stabiilsuse ja majanduskasvu pakt anda liikmesriikidele teatavatel juhtudel täiendavat aega, et saavutada puudujäägi tase, mis jääb alla 3 % SKPst. Vajaliku konsolideerimisega seoses kokkulepitust taganemine ei tule kõne alla ning mõnes liikmesriigis tuleb veel teha märkimisväärsed kohandamisi. Mitme liikmesriigi puhul teeb komisjon ettepaneku anda lisaaega ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks. Kõnealust täiendavat aega ei anta jõupingutuste lõdvendamiseks, vaid vastupidi, seda tuleb kasutada struktuurse eelarvepuudujäägi vähendamiseks, reformide tõhustamiseks ning jätkusuutliku taastumise ettevalmistamiseks.
- Keskpika perioodi eelarvestrateegia raames on võimalik ja tuleks senisest rohkem teha avaliku sektori kulutuste tõhususe suurendamiseks ning maksusüsteemi

tulemuslikumaks ja õiglasemaks muutmiseks. Mõne liikmesriigi maksusüsteemi sisse kodeeritud ebatõhusus (näiteks mõned vähendatud maksumäärad ja muud maksuerandid) tuleb välja juurida. Vajalik on ka maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastase võitluse tõhustamine. Kuigi prioriteedid on liikmesriigiti erinevad, soovitatakse kõnealuse valdkonna tarbeks mitmeid erinevaid meetmeid.

- Reformide jätkusuutlikkuse ja tõhususe seisukohast on kõige olulisem õigluse põhimõte. Kriis on juba püsivalt mõjutanud meie ühiskonnas kõige ebasoodsamas olukorras olevaid rühmi, millest annab tunnistust vaesusriskis elavate inimeste osakaalu suurenemine paljudes riikides. Liikmesriigid peavad investeerima inimkapitali ning oma kodanikele asjakohaste teenuste osutamisse. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata reformidest tulu jaotumisele tulenevale mõjule, et reformide tulemustega kaasnev kasu jaotuks püsivalt kõigi vahel. Mitu liikmesriiki peavad rohkem tähelepanu pöörama vaesuse erinevate vormide (laste vaesus, kodutus, palgavaesus ja majapidamiste liigne võlgnevus) vastasele võitlusele ning tagama abivajajatega tegelevate hoolekandesüsteemide tõhususe.

ELi tasandil juba tehtud otsused on kaasa aidanud liikmesriikides reformide läbiviimisele, kuid kiireloomuliste meetmete võtmist tuleb jätkata:

- Suurte finantsprobleemidega liikmesriigid võiksid kasutada ELi tasandil äsjaloodud finantssektori kaitsemeetmeid¹. ELi/IMFi finantsabi andmine sõltub rangetest tingimustest. Programmide rakendamine kulgeb probleemideta ning seda jälgitakse tähelepanelikult.
- Mitmel menetluses oleval ELi õigusakti ettepanekul on potentsiaali soodustada majanduskasvu ja tööhõivet, näiteks teenustesektoris ning kasutades ära digitaalrajanduse võimalusi. Komisjon annab majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe alusel tehtud edusammudest aru 2013. aasta juuni Euroopa Ülemkogu kohtumisel.
- Komisjon tegi 2012. aasta detsembris ettepaneku noorte tööhõivepaketi kohta, mis hõlmab Euroopa Õpipoisiõppe Liidu loomist. Samuti esitati ettepanek noortegarantii kohta, et tagada kõigile Euroopa noortele nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või haridussüsteemist lahkumist kvaliteetse töökoha, täiendõppe või -koolituse või praktikakoha pakkumine. Nõukogu kiitis noortegarantii heaks 2013. aasta aprillis. Osana järgmisest mitmeaastasest finantsraamistikust on noortegarantii toetuseks eraldatud 6 miljardit eurot koostööks Euroopa Sotsiaalfondiga noorte tööhõive algatuse raames. Alates 2012. aastast on komisjon toetanud kõrge noorte töötuse määraga liikmesriike noorte tööhõive töörühmade kaudu, et suunata ELi struktuurifondide vahendeid noorte toetuseks. Komisjon juhib ka mitme sidusrühma osalusega partnerlust, mille ülesandeks on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia oskuste puuduse kõrvaldamine ning kõnealuses valdkonnas mitmete sadade tuhandete töökohtade täitmine.
- ELi majandusjuhtimist on tõhustatud hiljuti vastuvõetud õigusaktidega. Nende rakendamine muudab käimasoleva reformiprotsessi usaldusväärsemaks. Nüüdsest

---

¹ Kõigepealt Euroopa finantsstabiilsusmehhanism ja Euroopa Finantsstabiilsuse Fond ning seejärel Euroopa stabiilsusmehhanism.

kohaldatakse majandus- ja rahaliidus majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingut. Tõhustatud on stabiilsuse ja majanduskasvu pakti ning kinnitatud uus makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus („kuue seadusandliku akti pakett“). Euroalase poliitika koordineerimist tõhustavad uued õigusaktid („kahe seadusandliku ettepaneku pakett“) jõustuvad 30. mail 2013.

- Majandus- ja rahaliitu süvendavad edasised sammud, nagu pangandusliidu loomine ja Euroopa stabiilsusmehhanismi raames finantssektori kaitsemeetmete kehtestamine, tugevdavad ELi raamistikku veelgi. Samuti toimuvad arutelud, mis käsitlevad võimalusi majandus- ja rahaliidu sotsiaalse mõõtmise tugevdamiseks.
- Kohe kui jõutakse kokkuleppele ELi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku osas, on võimalik strateegia „Euroopa 2020“ raames aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu toetuseks kasutusele võtta uue põlvkonna ELi rahastamisvahendid, nagu teadustegevust hõlmav „Horisont 2020“ ning infrastruktuuri käsitlev Euroopa ühendamise rahastu. ELi struktuurivahendite parem suunamine majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive parandamise võib majanduskasvu oluliselt stimuleerida mitmes liikmesriigis, kus suurt osa riiklikest investeringutest kaasrahastatakse ELi eelarvest. Käesoleva aasta riigipõhised soovitused on eriti olulised, kuna liikmesriigid ja piirkonnad on kindlaks määranud oma ühtekuuluvuspoliitika prioriteete aastateks 2014–2020.

3. PEAMISED TEGEVUSVALDKONNAD

Euroopa poolaasta algab komisjoni majanduskasvu analüüsi avaldamisega. Komisjon kinnitas 2013. aastaks samad viis prioriteeti, mis 2012. aastalgi:

- Diferentseeritud ja majanduskasvu soodustav eelarve konsolideerimine
- tavapärase majandusele laenu andmise taastamine
- majanduskasvu ja konkurentsivõime edendamine tänase ja homse nimel
- tegelemine töötuse probleemi ja kriisi sotsiaalsete tagajärgedega
- avaliku halduse ajakohastamine.

Euroopa Ülemkogu kinnitas kõnealused prioriteedid 2013. aasta märtsis ning lõi raamistiku liikmesriikide kõnealuste valdkondade meetmetele. 1. lisas antakse ülevaade soovitustest, mida käesoleva paketi raames igale liikmesriigile esitati. 2. lisas võetakse kokku strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide täitmisel tehtud edusammud. Täiendav taustteave on kättesaadav talituste töödokumentides ning strateegia „Euroopa 2020“ veebisaidil avaldatud temaatilistes võrdlusdokumentides.

Komisjon on esitanud soovitusi ka euroalale. Eurorühm peaks mängima euroala järelevalve tõhustamisel aktiivsemat rolli, tagades üldiste poliitiliste seisukohtade sidususe ning majanduse stabiilsuseks ja kasvamiseks vajalike reformide rakendamise. Eurorühm mängib erilist rolli ka tulevikus poliitiliste reformide eelkoordineerimisel ja nende üle arutamisel ning

selliste oluliste poliitiliste otsuste kiirel elluviimisel, mis on vajalikud pangandusliidu loomiseks.

Käesolev soovitude pakett toetub ka komisjoni poolt 10. aprillil 2013 osana makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusest avaldatud põhjalikule analüüsile. Kõnealuse menetlusega hõlmatud 13 liikmesriigile esitatud riigipõhistes soovitudes võetakse kõnealust tasakaalustamatust arvesse.

Diferentseeritud ja majanduskasvu soodustav eelarve konsolideerimine

Eelarve konsolideerimine ei ole ametiasutuste jaoks eesmärk iseeneses, vaid vahend, mille abil taastada maksundusalane suveräänsus, et olla suuteline investeerima jätkusuutlikusse majanduskasvu. Avaliku sektori suure eelarvepuudujäägi ja võlgade suurenemise taustal on komisjon rõhutanud eelarve konsolideerimise vajadust, mis peaks toimuma diferentseeritult ja majanduskasvu soodustaval viisil vastavalt iga riigi eripäradele.

Eelarvedistsipliin ja majanduskasv on vastastikku toetavad juhul, kui võetakse olukorda sobivaid meetmeid. Värske näide tuleb Balti riikidest: sügava majanduslanguse järel on Eesti, Läti ja Leedu majanduse kasvutempo praegu ELis kõige kiirem (vastavalt 3,2 %, 5,6 % ja 3,6 % 2012. aastal). Need kolm riiki hakkasid eelarve konsolideerimise meetmeid varakult kohaldama ning suutsid oma majanduse väga ebakindlates oludes uuesti tasakaalu viia. Konkurentsivõime märgatav paranemine hakkab praegu vilja kandma, aidates neil konsolideerida riigi rahandust ning töötust veelgi vähendada, kuigi vaesusrisiki ning sotsiaalse tõrjutuse kõrge tase teevad jätkuvalt muret.

Eelarve konsolideerimise osas tehakse edusamme kogu Euroopas. ELi eelarvepuudujääk vähenes 2009. aasta kõrgpunktist -6,9 % 2012. aastaks tasemele -4 % ning 2013. aastaks prognoositakse selle näitaja langemist tasemele -3,4 %, kuna üha rohkem liikmesriike on suutnud ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldada. Puudujäägi ja võlga seonduvate eesmärkide saavutamiseks on koostatud konsolideerimiskavad, mis võivad aidata liikmesriikidel ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusest pääseda ja mille aluseks on struktuurselt mõõdetud puudujäägid. Juhul kui majanduse märkimisväärselt halvenenud väljavaadete tõttu ei suudeta vaatamata nõutud struktuurse konsolideerimise rakendamisele nominaalpuudujäägi eesmärgist kinni pidada, võib ülemäärase puudujäägi kõrvaldamise tähtaega edasi lükata. Kooskõlas kokkulepitud ELi raamistikuga on eelarve konsolideerimise tempot juba kohandatud Kreeka, Hispaania ja Portugali puhul, andes neile ülemäärase puudujäägi kõrvaldamiseks rohkem aega. Komisjon ajakohastab praegu oma soovitusi, toetudes värskemale teabele ning olles hinnanud liikmesriikide võetud meetmete tõhusust (tekstikast 1):

Tekstikast 1. Liikmesriikide olukord seoses stabiilsuse ja kasvu paktiga, vastavalt komisjoni 29. mai 2013. aasta soovitudele	
Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust ei ole algatatud	Bulgaaria, Saksamaa, Eesti, Soome, Luksemburg, Rootsi
Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on tühistatud	Ungari, Itaalia, Leedu, Läti, Rumeenia
Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on käimas, tähtaeg 2013. aasta	Austria, Taani, Tšehhi

	Vabariik, Slovakkia
Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on käimas, tähtaeg hilisem: 2015. või 2016. aasta	Kreeka, Iirimaa, Küpros, Ühendkuningriik
Tehtud on ettepanek tähtaja pikendamiseks, et täita eelarve-eesmärgid: uued tähtajad 2014., 2015. või 2016. aasta	Hispaania, Prantsusmaa, Madalmaad, Poola, Sloveenia, Portugal
Tehtud on esimesed sammud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamiseks	Malta
Ebapiisavad meetmed ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks 2012. aastaks: ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust kiirendatakse	Belgia

Tänu ELi tasandil võetud meetmetele ning mitme liikmesriigi jõupingutustele on riigivõlalt makstavad intressimäärad langenud ning paljud riigid, kelle refinantseerimiskulud ähvardasid varem tõusta jätkusuutmatult suureks, on nüüd võimelised finantseerima oma võlgu palju madalamate intressidega kui aasta tagasi. Arvestades siiski juba niigi kõrget võlataset ning vananeva elanikkonnaga seotud kulusid, on nende riikide eelarve- ja finantsseisund jätkuvalt ebakindel.

Seda arvesse võttes tuleb teatavatele liikmesriikidele anda rohkem aega kokkulepitud eesmärkide saavutamiseks, et võimaldada neil kiirendada jõupingutusi riigi rahanduse korrastamiseks ja edasilükkunud reformide teostamiseks. Tuleb tõhustada reformimeetmeid, et usaldusväärset saavutada nõutud tulemused uute tähtaegade jooksul, ning kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk. Komisjon jälgib olukorda tähelepanelikult ja kasutab euroala riikide puhul tugevdatud eelarvehalduskorda. Fiskaalasutusi tuleks tugevdada nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil, rakendades usaldusväärseid ja tõhusaid keskpika perioodi eelarveraamistikke.

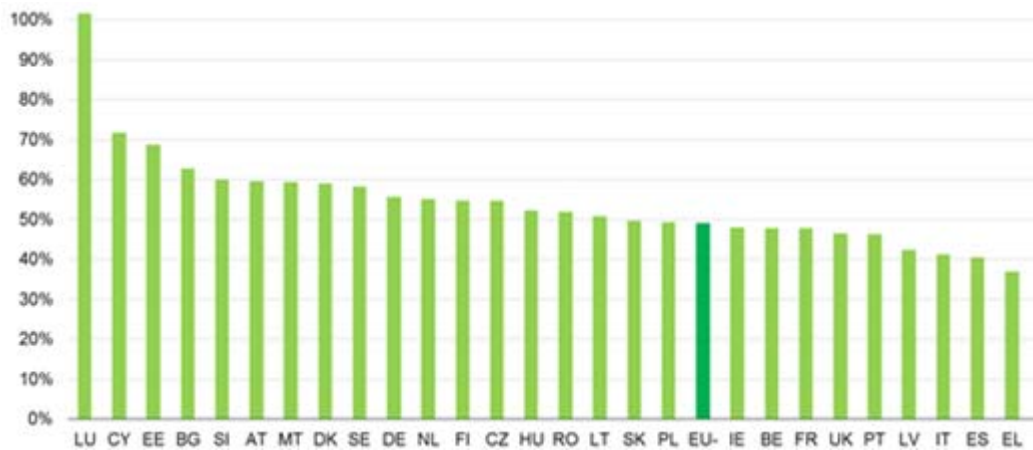
Samuti on oluline eelarve konsolideerimise viis. Paljudel juhtudel on kulude kärpimise asemel suurendatud maksusid. Üldiselt pärsib see majanduskasvu rohkem kui vastupidisel juhul, eriti riikides, kus on juba kõrge maksukoormus. Komisjon soovib lähenemisviise, mille puhul muudetakse eelarve konsolideerimine majanduskasvu soodustavamaks, võttes meetmeid nii riigieelarve tulude kui ka kulude poolel.

Tulude poolel on käimasolevate reformide esmatähtis osa maksusüsteemi struktuur ning eelkõige maksubaasi nihutamine tööjõu maksustamiselt muudele allikatele. Paljude liikmesriikide prioriteet on piirata tööjõu maksustamist, et suurendada tööstimuleid ja vähendada suhteliselt suuri tööjõukulusid, eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajate puhul (vt tekstikast 2). Seega tuleb need hädavajalikud reformid rahaliselt kompenseerida muudest tuluallikatest. Omandi korduva maksustamise suurendamisele on poliitiline vastuseis mitmes liikmesriigis, kuid see võib tõhusal ja õiglasel viisil suurendada avaliku sektori tulusid. Teine võimalus on maksukoormuse nihutamine keskkonnamaksudele, näiteks saasteallikate ja kasvuhoonegaaside heite maksustamisele. See võib soodustada uute tehnoloogiate arengut, edendada ressursitõhusust ja keskkonnasäästlike töökohtade loomist, kuid samas tuleb jälgida kõrgete energiahindade mõju kodumajapidamistele ja konkurentsivõimele, sealhulgas energiamahukatele sektoritele, nii et tulevasi otsuseid saaks teha kindlate tõendite alusel.

Maksusüsteeme saaks tõhustada ja õiglasemaks muuta olemasoleva maksubaasi laiendamise teel. Enamiku maksusüsteemidega on ette nähtud erandid, soodustused, vähendatud maksumäärad ja muu erikord, nn „maksukulud”. Need ei ole alati põhjendatud ja võivad olla ebatõhusad vahendid sotsiaalsete, keskkonnaalaste või majanduslike eesmärkide saavutamiseks. Samuti võidakse ette näha maksumaksjate erinev kohtlemine maksustamisel, mis ei pruugi alati olla põhjendatud ja seega võib vähendada maksusüsteemi õiglust. Samuti võib see luua manipuleerimisvõimalusi, muuta süsteemi keerulisemaks ning suurendada nõuete täitmisega seotud kulusid ja halduskulusid. Mitmes liikmesriigis on suurendatud makse, kuid komisjoni arvates saaks teha enamat, et vähendada maksukulusid ja erandeid, sealhulgas keskkonnaalaselt ja majanduslikult kahjulikke subsiidiumeid.

Näiteks moodustab tegelikult kogutud käibemaksutulu ainult poole tulust, mida oleks võimalik saada hariliku käibemaksumäära täieliku kohaldamise korral (vt joonis 1). See erinevus kajastab maksusoodustusi, maksuerandeid, nõuetele mittevastavust ja mõnel juhul ebapiisavat maksuhaldust, mis vähendavad käibemaksusüsteemi tulemuslikkust.

Joonis1. Tegelik käibemaksutulu 2011. aastal (% teoreetilisest tulust hariliku maksumäära puhul)

Allikas: Euroopa Komisjon. Käibemaksutulu määr saadakse tegeliku kogutud käibemaksutulu jagamisel hariliku käibemaksumäära ja riigisisese netolõpptarbimise korrutisega. Kõrge näitaja Luksemburgi puhul osutab mitteresidentidele müüdatavalt kaupadelt ja teenustelt kogutava käibemaksu suurele mahule.

Esmatähtis on võtta meetmeid maksunõuete järgimise parandamiseks ja maksupettuste ärahoidmiseks, et muuta maksusüsteem tõhusamaks ja õiglasemaks². Riiklikul, ELi ja ülemaailmsel tasandil võetavate meetmete koosmõjul saab tugevdada maksusüsteeme. Komisjon kavatseb kasutada kõiki kättesaadavaid vahendeid, et tõhustada võitlust maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastu, ja kutsub liikmesriike üles võtma koostöös teiste liikmesriikidega meetmeid riiklikul ja ELi tasandil.

Tekstikast 2. Näited hiljutiste meetmete kohta, mille eesmärk on nihutada maksukoormus majanduskasvu pärssivalt maksubaasilt eemale.

Belgia on võtnud teatavaid meetmeid, et vähendada VKEde ja teatavate kategooriate töötajate sotsiaalmakseid. Madalalpalgaliste töökohtade puhul on kehtestatud nn tööstiimulid, mida toetatakse

² Komisjon esitas 2012. aasta detsembris laiaulatuslikud meetmed, et võidelda maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastu Euroopa ja ülemaailmsel tasandil. http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/index_en.htm

tööandja sotsiaalmaksete vähendamise ja füüsilise isiku tulumaksusoodustuste abil. Taani on järkjärgult vähendamas tööjõuga seotud maksukoormust, et edendada tööhõivet ja majanduskasvu. Ungari on vähendanud valitud sihtrühmade sotsiaalkindlustusmaksleid. Soome on suurendanud põhisoodustusi, et vähendada väikese sissetulekuga töötajate maksustamist. Tšehhi Vabariik ja Eesti kavatsivad üldiselt vähendada tööjõuga seotud maksukoormust.

Kulude poolel on komisjon seisukohal, et teadusuuringutesse, innovatsiooni ja inimkapitali tehtavatele riiklikele investeeringutele tuleks pöörata erilist tähelepanu, sealhulgas kulutuste suurema kulutasuvuse tagamise abil. Mõnes liikmesriigis on põhjust muret tunda seoses vähese ja väheneva investeerimisega haridusse (näiteks Bulgaaria, Kreeka, Itaalia, Slovakkia ja Rumeenia). Samuti tuleks säilitada või parandada tööhõivetalituste ja aktiivse tööturupoliitika (nt töötute koolitused ja noortele suunatud garantiiskeemid) ulatust ja tulemuslikkust ning parandada riiklike kulutuste kulutõhusust paljudes valdkondades, sealhulgas tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnas.

Elanikkonna vananemine ohustab riikide rahanduse jätkusuutlikkust tervishoiukulude ja riiklike pensionide kulude võimaliku suurenemise tõttu. Kõnealuste probleemide lahendamiseks koheste meetmete abil soovib komisjon suurendada kooskõlas oodatava eluea pikenemisega seadusjärgset minimaalset pensioniiga ning järkjärgult lõpetada ennetähtaegselt pensionile jäämise kavad, võttes lisaks meetmeid eakamate töötajate elukestva õppe ja tööhõive säilitamiseks. Tabelis 1 on esitatud kokkuvõtte liikmesriikide hiljutistest ja kavandatud pensioniea muudatustest.

Tabel 1. Pensioniiga* ELis

	Pensioniga 2009. aastal <i>N</i> = naised (kui erineb)	Pensioniga 2020. aastal <i>N</i> = naised (kui erineb)	Täiendav suurenemine pärast 2020. aastat
BE	65	65	
BG	63 <i>N: 60</i>	65 <i>N: 63</i>	
CZ	62 <i>N: 56a8k⁽¹⁾</i>	63.8 <i>N: 60a6k⁽¹⁾</i>	67+ ⁽²⁾ 2044. a
DK	65	66	67+ ⁽³⁾
DE	65	65.7	67 2029. aastal
EE	63 <i>N: 61</i>	64	65 2026. aastal
IE	66	66	68 2028. aastal
EL	65 <i>N: 60</i>	67	67+ ⁽³⁾
ES	65	66a4k	67+ ⁽³⁾
FR	60 ⁽¹⁾	62 ⁽¹⁾	
IT	65a4k <i>N: 60a4k</i>	66a11k	67+ ⁽³⁾

Allikas: Euroopa Komisjon

* Iga, mille puhul võivad inimesed hakata saama täishüvitist ilma ennetähtaegselt pensionile jäämise korral kohaldatava aktuaarse vähendamiseta. Teave põhineb 30. aprillil 2013 vastu võetud õigusaktidel.

⁽¹⁾ Miinimumiga, erineb sõltuvalt tingimustest, nagu kasvatatud laste arv või minimaalne kindlustusperiood.

⁽²⁾ Suurendatakse kahe kuu võrra aastas kuni täiendava kohandamiseni.

⁽³⁾ Eeldatava eluea suurenemise kohandamine tulevikus.

⁽⁴⁾ Hüvitiste tasemega seotud paindlik pensioniiga.

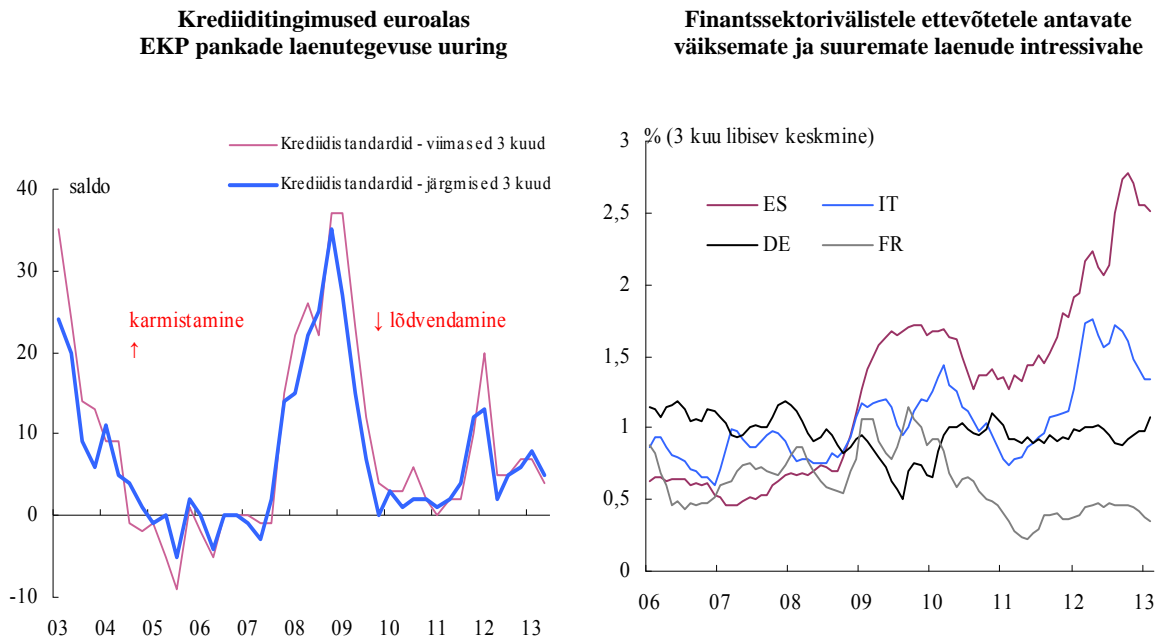
	Pensioniga 2009. aastal <i>N</i> = naised (kui erineb)	Pensioniga 2020. aastal <i>N</i> = naised (kui erineb)	Täiendav suurenemine pärast 2020. aastat
CY	65	65+ ⁽³⁾	
LV	62	63a9k	65 2025. a-l
LT	62a6k <i>N: 60</i>	64 <i>N: 63</i>	65 2026. a-l
LU	65	65	
HU	62	64	65 2022. a-l
MT	61 <i>N: 60</i>	63	65 2026. a-l
NL	65	66a8k	67+ ⁽³⁾
AT	65 <i>N: 60</i>	65 <i>N: 60</i>	65 2033. a-l
PL	65 <i>N: 60</i>	67 <i>N: 62</i>	67 2040. a-l
PT	65	65	
RO	63y4m <i>N: 58a4k</i>	65 <i>N: 61</i>	65 / 63 (N) 2030. aastal
SI	63 <i>N: 61</i>	65	
SK	62 <i>N: 57a6k⁽¹⁾</i>	62+ ⁽³⁾	62+ ⁽³⁾
FI	63-68 ⁽⁴⁾	63-68 ⁽⁴⁾	
SE	61-67 ⁽⁴⁾	61-67 ⁽⁴⁾	
UK	65 <i>N: 60</i>	66	67 2028. a-l

Tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnas tuleb tagada asjakohane üldhooldus, võttes samas arvesse elanikkonna vananemisest tingitud nõudluse suurenemist, tehnoloogia arengut ja kõigi vanuserühmade patsientide suuremaid ootusi. Üle 70 % vananemisega seotud riiklike kulutuste prognoositavast suurenemisest tuleneb tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnast. Tuleb teostada reformid, et tagada piiratud riiklike vahendite tõhus kasutamine ja juurdepääs kvaliteetsele hooldusele.

Taastada tavapärase majandusele laenu andmine

Hoolimata valitsuste antud suuremahulisest toetusest ja Euroopa Keskpannga soodustavast rahapoliitikast on laenuitingimused jätkuvalt karmid ja krediidipakkumine piiratud, eriti riikides, mille finantsseisund on ebastabiilne. Olukord on halvenenud eelkõige Kreekas, Iirimaa, Portugalis ja Sloveenias, kuid samuti Prantsusmaal, Itaalias ja Ühendkuningriigis. Saksamaa on ainus riik, kus VKEde juurdepääs pangalaenudele on paranenud. Mõnes liikmesriigis piirab VKEde laenuvõimalusi investorite ebakindlus seoses nõrga majandus- ja finantskeskkonnaga. Lisaks on veel pooleli pangandussüsteemi kindla seisundi taastamine. Mitmes liikmesriigis on jätkuvalt kiireloomuline vajadus taastada tavapärase laenu andmine majanduse kõige tootlikumatesse sektoritesse.

Joonis2. Krediitingimused on jätkuvalt karmid ja krediiturud killustatud

Võttes arvesse avaliku ja erasektori võlakooormuse varasemat jätkusuutmatut taset, tuleb jätkata käimasolevat kohandamist finantssektoris. Samas ei tohiks kohandamine minna vajalikust kaugemale ning seda ei tohiks raskendada halvasti toimivad killustatud turud. Seepärast tuleks avaliku poliitikaga tugevdada pangandussektorit, aidates kõrvaldada tõkked ettevõtete rahastamisele ja infrastruktuuri investeringutele.

Tähelepanu on nihkunud kapitali kaasamiselt pangandussektori nõrkade kohtade kõrvaldamisele. Tuleks jätkata üleeuroopaliste ühtsete vara kvaliteedi kontrollide läbiviimist, et taastada usaldus ELi pankade vastu, ning tagada pankade varade ja kohustuste läbipaistvus. See peaks võimaldama teha kindlaks mis tahes järelejäänud nõrgad kohad ja tugevdama usaldust sektori kui terviku vastu.

Üleeuroopalise pangandusliidu loomisel, millel on üksainus järelevalveasutus ja üksainus kriisilahendusmehhanism, on oluline osa finantssektori ümberkorraldamise lõpuleviimisel ja tavapärase laenuandmise taastamisel. Asjaomaste pankade rekapiitalseerimine tuleks lõpule viia kiiresti, nii et uus ühtne järelevalvemehhanism saaks hakata täielikult toimima ja seda saaks hiljem täiendada ühtse kriisilahendusmehhanismiga.

Esmatähtis on kujundada välja alternatiivsed majanduse rahastamisallikad, mis sõltuvad vähem pangapõhisest rahastamisest. On märke sellest, et ettevõtete rahastamine nihkub järkjärgult rohkem kapitaliturgudele, kuid see suundumus on liiga aeglane, et mõjuda lühiajalises perspektiivis. Lisaks ei ole VKEdel sageli otsest juurdepääsu rahastamisele kapitaliturgudel. Sellised algatused nagu uus riskikapitali ja sotsiaallettevõtlusfondidesse investeerimise ELi raamistik on kokku lepitud ja peaksid olukorda parandama. Lisaks on 10 miljardi euro võrra suurendatud Euroopa Investeerimispanka sissemakstud kapitali, mis peaks võimaldama teha 180 miljardi euro ulatuses täiendavaid investeringuid kogu ELis. Need täiendavad rahalised vahendid võimaldavad märkimisväärselt suurendada VKEde rahastamist ning peaksid olema

laia geograafilise ja valdkondliku ulatusega. Kiiresti tuleb suurendada Euroopa Investeerimispannga poolset laenude andmist, eelkõige VKEdele.

ELi ja liikmesriikide tasandil tuleks välja töötada mitmed muud meetmed, et hõlbustada VKEde juurdepääsu pangapõhisele ja pangavälisele rahastamisele, nt riskikapitali raamistiku parandamine, VKEdele suunatud turud ja VKEde koondamine, uued väärtpaberistamisvahendid VKEde jaoks, VKEde krediidihindamisstandardite kehtestamine ning tavapärase rahastamisallikate (nt liising, tarneahela rahastamine ja ühisrahastamine) edendamine.

2012. aasta juuni Euroopa majanduskasvu ja tööhõive paktis on esile toodud infrastruktuuriinvesteeringute olulisus ning rõhutatud ELi struktuurifondide ja Euroopa Investeerimispannga rolli selles valdkonnas. 2012. aasta novembris käimalükatud projektivõlakirjade algatusel võib olla oluline osa Euroopa laenukapitaliturgude taasavamisel infrastruktuuri rahastamiseks. Seda tuleks nüüd laiendada ja arendada koos muude rahastamisvahenditega Euroopa ühendamise rahastu (2014–2020) raames. Lisaks esitas komisjon 2013. aasta märtsis rohelise raamatu Euroopa majanduse pikaajalise rahastamise kohta,³ milles kutsuti sidusrühmi üles esitama oma arvamusi selle kohta, kuidas parandada reaalmajanduse rahastamist ja kõrvaldada tõkked pikaajalistelt investeeringutelt.

Tekstikast 3. Näited ettevõtete rahastamisvõimaluste parandamiseks hiljuti võetud meetmete kohta.

Rangete laenutingimuste leevendamiseks on Taani võtnud meetmeid, mis hõlmavad riikliku investeerimisfondi (Taani kasvukapital *Danish Growth Capital*) loomist ja arendamist ning krediidimeetmeid. Teise mehhanismiga antakse aastatel 2013–2015 krediidigarantiisid väikestele pangalaenudele. Eesti valitsus toetab ettevõtete rahastamist Kredexi, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Eesti Arengufondi kaudu. Poola nägi ette uued VKEde garantiid ja lõi koos Euroopa Investeerimisfondiga ja riigi omanduses oleva pangaga BGK uue fondide kasvufondi, et edendada investeeringuid riskikapitalifondidesse, börsivälistesse ettevõtetesse investeerivatesse fondidesse ja mezzanine fondidesse. Itaalia on edendanud pangavälisest rahastamist, nähes ette täiendava omakapitali toetussüsteemi, luues jätkusuutliku kasvu fondi ja kehtestades ühisrahastamissüsteemi innovatiivsete idufirmade jaoks. Ühendkuningriik on loonud laenurahastamisskeemi, mille raames saavad pangad Inglise Pangalt odavamalt laenata, kui nad laenavad osa rahast edasi ettevõtjatele. Mitut sellist skeemi toetatakse ELi struktuurifondidega ja Euroopa Investeerimispannga meetmetega.

Sellised liikmesriigid nagu Rootsi, Madalmaad ja Ühendkuningriik peavad võtma meetmeid seoses erasektori võlatasemega ja kodumajapidamiste haavatavusega võimalikest muutustest kinnisvaraturul⁴. On võetud mõned meetmed, näiteks kohandatud õigusraamistikku ja vähendatud võlakoormust soodustavaid maksustiimuleid, nagu hüpoteeklaenu intressimaksede puhul kohaldatavad maksusoodustused. Kodumajapidamiste suurest võlakoormusest ja kõrgetest eluasemehindadest tingitud tasakaalustamatuse vähendamiseks võetud meetmed aitavad piirata ka riskantsete laenude mõju. Samuti peaksid liikmesriigid võtma meetmeid seoses enamiku äriühingu tulumaksu süsteemide praeguse suundumusega soodustada võlakoormuse kasvu.

Majanduskasvu ja konkurentsivõime edendamine tänase ja homse nimel

³ COM(2013) 150.

⁴ Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames on kindlaks tehtud, et selles valdkonnas esineb kõnealustes riikides tasakaalustamatus.

Paljudes liikmesriikides on vähenenud avaliku ja erasektori investeringud⁵ ning suurenenud säästmise tase, mis on tingitud ettevõtete ja kodumajapidamiste soovist vähendada olemasolevat võlataset ja/või suurendada hoitavaid varasid. Kuigi see on vajalik üksikute ettevõtete ja kodumajapidamiste seisukohast, vähendab see kogunõudlust, mistõttu tuleks läbi viia laiaulatuslikud reformid toote- ja tööturgudel, et piirata negatiivset mõju majanduskasvule ja edendada pikaajalist kasvupotentsiaali.

Majanduse edukaks ja püsivaks elavdamiseks on esmatähtis kiirendada majanduskasvu ja taastada konkurentsivõime. Iirimaa, Hispaania ja Portugali hiljutised eksporditulemused osutavad, et kulupõhise ja mittekulupõhise konkurentsivõime parandamiseks tehtavatel suurtel kohandustel on positiivne mõju juba lühiajaliselt.

Kaubavahetuse puudujäägiga liikmesriigid peavad rahalisi vahendeid ümber jaotama suletud sektoritest (nt eluasemesektor) avatud sektoritesse. Nad peavad tugevdama konkurentsi üldiselt, avades konkurentile teenused ja turuvälised teenused, sealhulgas võrguteenused. Kaubavahetuse ülejäägiga liikmesriigid peaksid soodustama sisenõudlust, näiteks vähendades madalate palkade puhul kohaldatavaid kõrgeid maksumäärasid ja sotsiaalkindlustusmaksid. Hiljutised palgasuundumused ja paindlik tööturg kaubavahetuse ülejäägiga riikides aitavad suurendada sisenõudlust ning neil on positiivne ülekanduv mõju ka mujal ELis. Kõnealused liikmesriigid võiksid teha senisest enam, et avada oma teenindussektor ning kaotada põhjendamatud piirangud ja tõkked turule sisenemisel, et muuta teenused väiksema sissetulekuga rühmadele taskukohasemaks.

Viimasel ajal on paljude liikmesriikide konkurentsivõimet pärssinud palkade suurenemine, mis on ületanud tootlikkuse suundumusi. Nendel liikmesriikidel on komisjon soovitanud läbi vaadata palgakujundusmehhanismid, et viia palgad kooskõlla tootlikkuse suundumustega, ning selles suunas on tehtud jõupingutusi. Mõni liikmesriik on algatanud õiguslikud reformid või võtnud meetmeid sellise seose loomiseks. Muudel juhtudel on palkade indekseerimise mehhanisme osaliselt reformitud või nende kohaldamine on peatatud, kuid struktuurireforme, millega viiakse palgasuundumused püsivalt kooskõlla tootlikkusega, ei ole veel ette võetud. Kuigi riigipõhised soovitused on 2013. aastaks säilitatud, on need ümber sõnastatud, et võtta arvesse tehtavaid muudatusi.

Euroopa peab kindlasti tõhustama uuendustegevust ja jätkuvalt suurendama suure lisandväärtusega tegevuse osakaalu tootmisstruktuuris. Komisjoni innovatsiooniliidu tulemustabeli viimase versiooni kohaselt on jätkuvalt märkimisväärne lõhe nõrgimate innovatsiooninäitajatega (Bulgaaria, Rumeenia, Läti, Poola) ja tugevaimate innovatsiooninäitajatega liikmesriikide (Rootsi, Saksamaa, Taani, Soome) vahel. Seetõttu on EL tervikuna maas oma peamistest konkurentidest.

Madal tootlikkus on osaliselt tingitud piiratud konkurentsist toote- ja teenusteturgudel, kuid samuti nõrkadest tulemustest haridus- ja teadusvaldkonnas ning suutmatusest kasutada teadustegevuse tulemusi uute toodete ja teenuste turuletoomiseks. Märkimisväärne osa riiklikust toetusest erasektori teadus- ja arendustegevusele antakse jätkuvalt otsetoetustena. Uuendustegevuse toetamiseks tuleks välja töötada alternatiivsed võimalused, nt maksusoodustused erasektori vahenditest rahastamiseks ning riigihangete strateegiline kasutamine.

---

⁵ Liikmesriigid hakkasid 2013. aastal saama täiendavat tulu heitkogustega kauplemise enampakkumise tuludest, mida võib kasutada vähese CO₂-heituga innovatiivsete projektide rahastamiseks.

Jätkuvalt on kasutamata teenustesektori suur majandus- ja tööhõivepotentsiaal. Komisjoni hinnangul võiks ELi SKP suureneda 0,8–2,6 %, kui liikmesriigid kõrvaldaksid teenuste osutamise piirangud kooskõlas teenuste direktiiviga. Kõige ambitsioonikama stsenaariumi kohaselt saaksid kõige rohkem kasu Küpros, Hispaania, Ühendkuningriik, Luksemburg, Madalmaad, Taani, Austria, Rootsi ja Prantsusmaa⁶. Soovitatakse konkreetseid meetmeid, et suurendada konkurentsi teenustesektoris, kõrvaldades tõkked jaeteenuste puhul ning ülemäärased piirangud kutseteenuste ja eelkõige reguleeritud kutsealade puhul. ELi teenusedirektiivi täielikul rakendamisel võib olla oluline osa piiriüleste teenuste arendamisel ja see võib aidata suurendada tootlikkust liikmesriikide siseturul.

Ettevõtluskeskkonna üldisem parandamine on prioriteet ja selles suhtes on astunud mitmeid positiivseid samme (vt tekstikast 4). Mõnda nendest headest tavadest võiks rakendada laiemalt.

Tekstikast 4. Näited teenustesektoris majandustegevuse edendamiseks võetud meetmete kohta.

Alates teenuste direktiivi jõustumisest on Poolas, Saksamaal, Prantsusmaal, Küprosel ja Itaalias muudetud vähem rangeks äriühingu vormi ja kapitalinõudeid käsitlevaid õigusakte. Itaalias on paljude teenuste puhul ja Prantsusmaal mõne teenuse puhul nüüdsest tühistatud tegevusloa eelneva taotlemise nõue. Hispaania ja Saksamaa jaeturul ei ole teatavate kaubanduspindade avamiseks enam vaja teha majandusliku põhjendatuse teste. Malta on keelustanud ka reguleeritud kutsealade kohustuslikud tasumäärad, mis võimaldab ettevõtjatel määrata oma hinnad.

Tuleb tagada toetav ettevõtluskeskkond, et soodustada uute idufirmade loomist ning võimaldada olemasolevatel ettevõtetel kasvada ja kaasata investeringuid. Kuigi viimasel viiel aastal on ettevõtluskeskkond teataval määral paranenud, on olukord liikmesriigiti siiski väga erinev. Hispaanial on ambitsioonikas kava halduskoormuse vähendamiseks – turu ühtsuse seaduse eelnõu kavandatud rakendamise korral võib see suurendada SKPd esimesel aastal 1,28 %. Prantsusmaa on teatavaks teinud laiaulatusliku lihtsustamiskava ning Portugalis ja Leedus on tehtud märkimisväärsed edusamme e-riigihangete valdkonnas.

Majanduse konkurentsivõime tagamiseks on esmatähtis võrgusektorite kvaliteet, ulatus ja taskukohasus. Mitu soovitus on seotud lairibaühenduse arendamisega, energiaturu toimimise parandamisega ja transpordisektori (raudtee, lennujaamad, sadamad, maanteetransport) edendamisega. Peamise infrastruktuuri arendamine või ümberkujundamine koostöös ELi prioriteetidega peaks jääma oluliseks tegevusvaldkonnaks. Raudteesektor on kõige avatum Taanis, Rootsis ja Ühendkuningriigis, kus kõigis on suurenenud raudteesektori turuosa.

Rohelise majanduse potentsiaali töökohtade loomisel ei ole veel täielikult ära kasutatud. Ressursitõhusus on majanduslikult ja keskkonnavalaselt mõttekas ning meie tulevase konkurentsivõime lahutamatu oas. Liikmesriigid peaksid asjaomaseid investeringuid edendama, et nende abil ajakohastada tootmismeetodeid säästlikumal viisil. Energiatõhususe parandamise meetmete võtmine on maha jäänud, hoolimata nende positiivsest mõjust tööhõivele ning ettevõtjate ja kodumajapidamiste rahalisele kokkuhoiule⁷. CO₂heite piiramine eelkõige transpordi- ja ehitussektoris on kooskõlas ELi kohustustega jätkuvalt selge prioriteet. Tuleks paremini ära kasutada jäätme- ja taaskasutamissektori potentsiaali.

⁶ Vt: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2012/pdf/ecp_456_en.pdf

⁷ Kaks liikmesriiki ei ole esitanud soovituslikke energiatõhususe eesmärke, nagu on ette nähtud energiatõhususe direktiivi (2012/27/EL) artiklitega 3 ja 24, ja üheksa liikmesriiki on esitanud ebatäieliku teabe.

Hinnanguliselt annaks ELi jäätmealaste õigusaktide täielik rakendamine kokkuhoidu 72 miljardit eurot aastas, suurendaks sektori aastakäivet 42 miljardi euro võrra ja aitaks luua 2020. aastaks üle 400 000 töökoha⁸.

Tegelemine töötuse probleemi ja kriisi sotsiaalsete tagajärgedega

Kriisil on olnud ränk ja pikaajaline mõju töötuse tasemele ja sotsiaalsele olukorrale mitmes Euroopa piirkonnas. Sotsiaalkaitstesüsteemid on aidanud pehmeneda kriisi halvimaid sotsiaalseid tagajärgi, kuid mõni neist süsteemidest on kriisi kestmise tõttu sattumas surve alla. Nagu on näha tabelist 2, muutuvad erinevused liikmesriikide vahel üha suuremaks. Töötuse tase on mitmes liikmesriigis järsult kasvanud ning töötute arv on väga suur. Eriti murettekitav on noorte töötus (keskmine töötuse määr on 23,5 %, kuid Hispaanias ja Kreekas vastavalt 55,9 % ja 62,5 %) ning pikaajaliste töötute suurenev osakaal ja arv (2011. aastal moodustasid nad tööjõust 4,1 % ning 2012. aastal juba 4,6 %).

Mõne liikmesriigi tööjõunäitajad on siiski tugevad. Austrias on töötuse määr ELi madalaim (2013. aasta märtsis 4,7 %) ning üldine tööjõus osalemise määr on veidi suurenenud, olles üle 75 %. Saksamaal vähenes tööpuudus vaid mõne aasta jooksul rohkem kui 8 %-lt 5,4 %-le. Ühendkuningriigis on üldine töötuse määr langenud 8,2 %-lt 2011. aastal 7,7 %-le 2013. aasta veebruaris.

Mitmes riigis on tehtud mahukaid tööturureforme, mille eesmärk on parandada tööturu kohanemisvõimet, suurendada sisemist ja välimist paindlikkust, vähendada killustatust ja hõlbustada ühelt töökohalt teisele üleminekut, kusjuures mõnikord on neid reforme tehtud konsulteerides sotsiaalpartneritega. See on nii eelkõige kohandamisprogrammi rakendavate riikide puhul. Sellised reformid peaksid järk-järgult hakkama tulemusi andma. On oluline, et need reformid võtaksid arvesse vajadust luua õigusi tulevikuks ja tagada töötajate tööalane konkurentsivõime.

Võttes arvesse ELi demograafilist olukorda, peavad reformid keskenduma ka naiste ja vanemaealiste töötajate tööjõus osalemise määra suurendamisele, tagades et maksu- ja hüvitiste süsteemid pakuvad õigeid stiimuleid tööturule naasmiseks ja seal püsimiseks. Selle eesmärgi saavutamiseks on peamised vahendid väikelaste hariduse ja hoiu ehk lastehoiu arendamine, laste vaesuse probleemiga tegelemine ning haridussüsteemist varakult lahkumise vältimine. Määrava tähtsusega on seotud teenuste kvaliteet, taskukohasus ja kättesaadavus.

Lühiajalises perspektiivis pannakse tõsiselt proovile riiklike tööturuasutuste suutlikkus tulla toime töötute suureneva arvuga. Mitmes riigis on vaja tulemuslikumat tööotsingute toetamist ja koolitusvõimalusi, sealhulgas liikuvuskavade toetamist. Kõik tõendid näitavad, et paremaid tulemusi annab individuaalne toetus. Siiski ei võeta mitmes kõrgeima tööpuuduse tasemega riigis selleks meetmeid või neid ei võeta piisavalt kiiresti. Olukorras, kus riiklikele tööturuasutustele esitatakse üha rohkem nõudmisi, peaksid tööturuasutused püüdma suurendada oma tegevuse tulemuslikkust ja parandama koostööd.

Vaba liikumisega, mis on üks aluslepingus sätestatud põhiõigustest, kaasneb rohkem töövõimalusi. See on üks võimalus oskuste ja töökohtade mittevastavuse probleemi lahendamiseks. Liikuvus tööturul on kohandatismehhanism ka majandus- ja rahaliidus. Komisjon toetub Euroopa tööturuasutuste võrgustikule (EURES), intensiivistades ja laiendades EURESi tegevust, sealhulgas soodustades noorte liikuvust.

---

⁸ Vt: <http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/study%2012%20FINAL%20REPORT.pdf>

Tabel 2. Töötuse määr ja töötute arv: üldine ja noored (alla 25 eluaasta) – märts 2013*

	Töötuse määr, %	Töötute arv (ümardatult)	Noorte töötuse määr, %	Töötute noorte arv (ümardatult)		Töötuse määr, %	Töötute arv (ümardatult)	Noorte töötuse määr, %	Töötute noorte arv (ümardatult)
EU	10,9	26 521 000	23,5	5 690 000	LT	13,1	193 000	24,8	32 000
BE	8,2	403 000	22,4	93 000	LU	5,7	14 000	19,7	3 000
BG	12,6	421 000	29,2	71 000	HU	11,2	486 000	29,7	92 000
CZ	7,3	384 000	19,5	71 000	MT	6,5	12 000	14,7	4 000
DK	7,2	210 000	14,5	65 000	NL	6,4	573 000	10,5	150 000
DE	5,4	2 291 000	7,6	344 000	AT	4,7	207 000	7,6	46 000
EE	9,4	66 000	21,9	15 000	PL	10,7	1 871 000	28,0	446 000
IE	14,1	301 000	30,3	65 000	PT	17,5	939 000	38,3	154 000
EL	27,0	1 320 000	62,5	186 000	RO	6,7	666 000	22,2	181 000
ES	26,7	6 080 000	55,9	960 000	SI	9,9	102 000	24,4	17 000
FR	11,0	3 254 000	26,5	773 000	SK	14,5	389 000	34,5	74 000
IT	11,5	2 950 000	38,4	631 000	FI	8,2	219 000	19,8	66 000
CY	14,2	63 000	32,3	14 000	SE	8,4	428 000	25,1	168 000
LV	14,3	150 000	24,8	25 000	UK	7,7	2 452 000	20,2	914 000

* Märts 2013 või hiliseimad kättesaadavad andmed
Allikas: Euroopa Komisjon

Vaja on ka põhjalikumalt hinnata seda, kuidas muuta hariduse ja koolituste pakkumine läbipaistvamaks ja tõhusamaks, kuidas saavutada oskuste ja olemasolevate töökohtade parem vastavus ning kuidas tugevdada eri koolitusepakkujate vahelist sünergiat. Haridussüsteemist varakult lahkunute osakaal, eriti ebasoodsa või sisserändaja taustaga inimeste puhul, püsib mitmes liikmesriigis vastuvõtmatult kõrgena ning pidevõppe võimaluste pakkumine on allpool optimaalset taset. Haridussüsteemist varakult lahkunute osakaal on ELi keskmisest kõrgem Maltal, Hispaanias, Portugalis, Itaalias, Rumeenias ja Ühendkuningriigis⁹ ning pidevõppes osalemise määr on madalaim Bulgaarias, Rumeenias, Kreekas, Ungaris ja Slovakkias¹⁰. Need probleemid olid ka enne kriisi, kuid olukord on eriti problemaatiliseks muutunud nüüd, arvestades majanduslike kohandamiste ulatust ning pikema tööea võimalust. Oskuste mittevastavus tööturu vajadustele ning probleemid mitmes piirkonnas ja valdkonnas tõestavad veelgi, et teatavad haridus- ja koolitussüsteemid ei ole asjakohased.

Mitu liikmesriiki on algatanud oma kutsehariduse ja -koolituse süsteemide reforme, et kohandada noorte oskused ja pädevused tööturu vajadustega. Mitu liikmesriiki on loonud aluse kvaliteetse praktika ja kahepoolsete kutseõppeprogrammide jaoks (Kreeka, Hispaania, Itaalia, Läti, Portugal ja Slovakkia), kuid protsess on siiski alles algetapis ning edu saavutamiseks on vaja tihedalt kaasata sotsiaalpartnereid. Mõni riik on alustanud reforme oma kõrgharidussüsteemide tõhususe suurendamiseks, et vähendada koolist väljalangemist ja kohandada need süsteemid tööturu vajadustele (Austria, Itaalia, Poola), ning üha enam kasutatakse nende eesmärkide saavutamiseks uuenduslikke tulemuspõhiseid rahastamismudeleid (Tšehhi Vabariik, Ungari, Slovakkia, Ühendkuningriik).

Töötuse määra suurenemine on eriti mõjutanud noori. ELi tasandil on tehtud olulisi algatusi riiklike ja piirkondlike strateegiate toetamiseks (vt tekstikast 5).

⁹ Vt: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/21_early_school_leaving.pdf

¹⁰ Vt: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/22_quality_of_education_and_training.pdf

Tekstikast 5. ELi noortegarantii rakendamine

Komisjoni ettepaneku järel leppisid liikmesriigid kokku luua noortegarantii, tagamaks et iga alla 25-aastane noor saab nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või haridussüsteemist lahkumist kvaliteetse töö-, täiendõppe või praktikakoha pakkumise.

Soome on algatanud garantii, millega pakutakse igale alla 25-aastasele noorele (hiljutiste lõpetajate puhul alla 30-aastastele) töökoht, praktikakoht, väljaõpe töökohal, õppekoht või periood õpikojas või ümberõppes kolme kuu jooksul alates töötuks jäämisest. Austrias on loodud „töökoha ja koolituse garantii” 19–24-aastastele noortele. Töötutele noortele pakutakse töökohta, sihtotstarbelist koolitust või subsideeritud töökohta kuue esimese kuu jooksul alates nende registreerimisest riiklikus tööturuasutuses. Rootsis püütakse motiveerida registreeritud töötuid noori, pakkudes neile esimesel kolmel kuul suurendatud tuge tööotsingul, millele järgneb noore oskuste ja tööturu vajaduste aktiivne sobitamine koos praktika või jätkuhariduse pakkumisega.

Komisjon on teinud ettepaneku noorte tööhõive algatuse kohta, mille alustamise on Euroopa Ülemkogu heaks kiitnud. Selle algatuse raames eraldatakse järgmisel mitmeaastasel finantsperioodil (2014–2020) 6 miljardit eurot, et toetada mittetöötavaid ja mitteõppivaid noori (NEET-noored) piirkondades, kus noorte tööpuuduse määr on rohkem kui 25 %. Algatus võib olla määrava tähtsusega noortegarantii rakendamise toetamisel.

Mitmes liikmesriigis tõuseb kriisi tõsise sotsiaalse mõju tõttu vaesuse tase. Mõni riik suurendab oma püüdlusi vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemiseks, kuid vaja on teha veelgi enam, et tugevdada sotsiaalseid turvavõrgustikke ning parandada hüvitiste asjakohasust ja kulutasuvust, sealhulgas parema suunamise, haldusliku lihtsustamise ja õiguste aktiivsema kasutamise abil. Pikaajalisi töötuid tuleks toetada, et aidata neil saada tagasi tööjõuturule, ning selleks on esmatähtis sotsiaalabi parem sidumine aktiveerimismeetmetega.

Avaliku halduse ajakohastamine

Kriis näitas, et avaliku halduse puudused võivad pärssida liikmesriikide suutlikkust rakendada ajakohastatud ning reformimeelset majandus- ja sotsiaalpoliitikat. Vajadus ajakohastada liikmesriikide avalikku haldust on selge, arvestades muu hulgas vajadust põhjalikult läbi vaadata teatavad riiklikud tööturuteenused ja asjaolu, et puudub majandusanalüütiline suutlikkus välja töötada ja rakendada struktuurireforme ning parandada ELi struktuurifondide haldamist ja suurendada nende kasutamise taset, mis hetkel on madal.

Avaliku halduse ajakohastamine eeldab strateegilise ülesehituse ja rakendamise tugevdamist: ministriumid ja riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutused peaksid parandama oma suutlikkust peamiste probleemide väljaselgitamisel, määrama kindlaks peamised prioriteedid nende probleemidega tegelemiseks, hindama sekkumiste majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast mõju ning töötama välja asjakohased tegevuskavad koos konkreetsete eesmärkidega. Integreeritud lähenemisviis on siiski esmatähtis: et vältida avaliku sektori reformistrateegiate vohamist, peaks selliste strateegiade väljatöötamine ja rakendamine olema hästi koordineeritud kõigi asjaomaste üksuste vahel.

Ajakohastatud avalik haldus on oluline tegur, et toetada töökohtade loomist, majanduskasvu ja konkurentsivõimet edendava poliitika väljatöötamist ja rakendamist. VKEsid soosiva keskkonna areng eeldab näiteks muu hulgas uute äriühingute asutamisega seotud halduskoormuse vähendamist ning uuendustegevust soodustavat haldusraamistikku. See

omakorda eeldab ametiasutuste haldussuutlikkuse tugevdamist ning võrgupõhiste teenuste ja ajakohaste infoinfrastruktuuride toetamist.

Kvalifitseeritud töäjõud avalikus sektoris on tähtis eelkõige kriisi ajal, kuna kriisi tõttu kärbitakse avaliku sektori rahastamist. Oluline ei ole mitte üksnes suutlikkus meelitada häid töötajaid, vaid ka neid hoida, kaitstes nii avaliku sektori atraktiivsust. See eeldab eelkõige usaldusväärseid värbamisühenduste, edutamise ja karjääriarengu kavu, juhtimisoskuste arendamist muu hulgas õppimise ja koolituste kaudu.

Mõni liikmesriik vähendab avaliku sektori töötajate arvu ning mõni investeerib e-valitsemisesse, et suurendada tõhusust ja kulutasuvust. Kriis juhtis tähelepanu ka sellele, et aeglasel ja aegunud õigusüsteemil on negatiivne majanduslik mõju ning et investorite usalduse säilitamiseks või taastamiseks on oluline kohtute kvaliteet, sõltumatus ja tõhusus. Mõni liikmesriik võtab praegu meetmeid, et põhjalikult üle vaadata maksejõuetust käsitlevad õigusaktid, et suurendada oma kohtusüsteemi tõhusust (Portugal ja Hispaania), teistele liikmesriikidele (Malta, Rumeenia, Itaalia, Slovakkia, Ungari, Läti ja Bulgaaria) on komisjon aga esitanud soovitusel võtta kiiremini ja tulemuslikumaid meetmeid ja/või meetmeid kohtute sõltumatuse tugevdamiseks. Vaja on ka reformida maksuhaldust ja maksualaseid õigusakte, et parandada maksumaksjatepoolset kohustuste täitmist ning vähendada halduskulusid ja nõuete täitmisega seotud kulusid.

Tekstikast 6. Näited hiljutiste meetmete kohta, millega suurendatakse maksukohustuste täitmist ning parandatakse maksuhalduse tõhusust

Maksukohustuse täitmise parandamiseks rakendavad riigid nii vabatahtlikke järgimismeetmeid kui ka jõustamispoliitikat. Kombinatsioon sõltub siseriiklikust olukorrast. Belgia on neljakordistanud karistusi maksupettuste eest ning maksuhalduritele on antud suurem juurepääs isikuandmetele. Bulgaaria võttis kasutusele täiendavad e-teenused ning mitmekesistas riikliku maksuameti teabekeskusega suhtlemise kanaleid, suurendas kolmandatelt isikutelt saadud teabe kasutamist. Tšehhi Vabariik jätkas tööd oma maksuhalduri töökorralduse sujuvamaks muutmiseks (liikudes integreeritud maksuameti suunas) ning parandas oma riskijuhtimissuutlikkust, kehtestades mõiste „mitteusaldusväärne käibemaksukohustuslane”. Itaalia suurendas ühelt poolt kontrolli ja karmistas sanktsioone, suurendades samal ajal maksumaksjate teavitamiskohustusi, ning võttis teiselt poolt ka teatava arvu lihtsustamismeetmeid. Leedu tugevdas maksukohustuse täitmise strateegiat ning suurendas nii maksumaksjatele osutatavat abi kui ka kontrolli, eelkõige sularahatehingute puhul. Slovakkia on parandanud oma riskijuhtimistehnikaid, keskendudes käibemaksupettustele, ning võtnud meetmeid maksudest kõrvalehoidumise võitlemiseks, muutes alates teatavast piirmäärast elektroonilised maksed kohustuslikuks.

4. KOKKUVÕTE

Euroopa lühiajaline majandusväljavaade on ikka veel nõrk, kuid mitmed liikmesriikide võetavad meetmed aitavad ELil kriisist väljuda. Jooksevkonto puudujääke euroalal vähendatakse ning euroala jooksevkonto on liikumas ülejääki. Kõigis liikmesriikides tuleb jätkata püüdlusi majanduse tasakaalustamiseks. Puudujäägiga riigid peavad suurendama oma konkurentsivõimet ning ülejäägiga riigid peavad eemaldama sisenõudluse kasvu piiravad takistused.

Struktuurireforme tuleks jõulisemalt ellu viia, sest praegu ei ole tavaline tsükliline majanduslangus. Kuid sageli kulub enne, kui kasu muutub käegakatsutavaks, aega ning

senised kogemused on näidanud, et olukord tööturul muutub ajanihkega. Määrava tähtsusega on aktiivne tööturupoliitika, seda eelkõige võitluses noorte tööpuuduse vastu. Täiendavat aega, mida kavatakse anda mõnele liikmesriigile eelarve konsolideerimiseks, tuleks kasutada sihiteadlike struktuurireformide elluviimiseks, et suurendada kohanemisvõimet ning majanduskasvu ja tööhõivet. Noorte tööpuudusega võitlemiseks on vaja kiirendada meetmete võtmist, sealhulgas kiirendada otsuste tegemist ja koondada rahalisi vahendeid riiklikul tasandil. Noortegarantii, mille ettepaneku komisjon esitas ja mille liikmesriigid vastu võtsid, on selleks oluline tegur ning seda tuleks riiklikul tasandil kiiresti rakendada. Prioriteet peab olema ka lõppkokkuleppe saavutamise järgmiseks mitmeaastaseks finantsraamistikuks, mis sisaldab täiendavat sihtotstarbelist rahastamist noorte tööpuudusega võitlemiseks.

Investeeringute taseme suurendamiseks eelkõige Lõuna-Euroopas on oluline taastada finantssektori võime kasutada sääste võimalikult otstarbekalt. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks kasutada kõiki ELi institutsioonide, sealhulgas Euroopa Investeerimispanka käsutuses olevaid võimalikke viise ja vahendeid, eelkõige seoses VKEde rahastamise võimalustega. ELi majanduse jaoks on samaväärselt oluline võtta vastu ja rakendada mitmeaastane finantsraamistik (2014–2020). Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles jõudma viivitamatult kokkuleppele. Samal ajal peaksid liikmesriigid kiirendama oma ettevalmistusi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks, et ELi kaasrahastamise investeeringuteks ja tööturu toetamise meetmeteks saaks teha kättesaadavaks 2014. aasta algusest, toetamaks riigipõhistes soovitustes nimetatud reformide rakendamist. Samal ajal on vaja teha kiireid edusamme seoses pangandusliiduga, et tugevdada usaldust. Lühiajalises perspektiivis peame tagama, et pankade bilansid on asjakohaselt kapitaliseeritud, et nad suudaksid täita oma rolli finantsvahenduses ja aidata kaasa Euroopa majanduse kasvupotentsiaali tugevdamisele.

Euroopa poolaasta protsess on end hästi tõestanud ning toimib, tagades koordineerituma poliitikakujundamise kogu ELis. Selles võetakse arvesse iga riigi eripära, samal ajal püüdes arendada riikide vahelist sünergiat, tunnistades sellega ELi liikmete omavahelist seotust. 2013. aasta protsessi puhul intensiivistas komisjon oma poliitilisi ja tehnilisi kontakte liikmesriikidega ning mitu liikmesriiki püüdis rohkem kaasata parlamenti, sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna esindajaid oma riiklike reformikavade väljatöötamisse ja arutellu. Riiklik isevastutus reformiprotsessi eest on oluline reformi edukuse tagamiseks.

Euroopas on käimas palju reforme, mis võimaldavad tekkida uuel, jätkusuutlikul ja töökohti looval majanduskasvul. Me ei saa kaotada valvsust riiklikul ja ELi tasandil nendele probleemidele reageerimisel. Struktuurireformide rakendamine on järgnevatel kuudel kogu Euroopa päevakorras. Tegutsedes koos ELi ja riiklikul tasandil, saame tuua Euroopa kriisist välja ja suunata aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu teele.

1. LISA – ÜLEVAADE RIIGIPÕHISTEST SOOVITUSTEST AJAVAHEMIKUKS 2013–2014

	Riigi rahandus				Finantssektor		Struktuurireformid					Tööhõive- ja sotsiaalpoliitika					
	Riigi rahanduse usaldusväärsus	Pensioni- ja tervishoiusüsteem	Eelarve- raamistik	Maksus- tamine	Pangandus ja rahastamis- võimalused	Eluaseme- turg	Võrgu- tööstused	Konkurents teenuste sektoris	Avalik haldus ja arukas regu- leerimine	T&A ja inno- vatsioon	Ressursi- tõhusus	Tööjõus osalemise määr	Aktiivne tööturu- poliitika	Palga- kujundus- mehha- nismid	Tööturu killustatus	Haridus	Vaesus ja sotsiaalne kaasatus
AT																	
BE																	
BG																	
CZ																	
DE																	
DK																	
EE																	
ES																	
FI																	
FR																	
HU																	
IT																	
LT																	
LU																	
LV																	
MT																	
NL																	
PL																	
RO																	
SE																	
SI																	
SK																	
UK																	

Märkus: Komisjoni 29. mail 2013 esitatud soovitud ajavahemikuks 2013–2014. Küpros, Kreeka, Iirimaa ja Portugal peaksid rakendama ELi/IMFi finantsabiprogrammidega seotud kohustusi. Lisateave: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

2. LISA – ÜLEVAADE STRATEEGIA „EUROOPA 2020” EESMÄRKIDEST¹¹

*Riigid, mille riikliku eesmärgi väljendav näitaja erineb ELi peamiste eesmärkide näitajast.

Liikmesriiki de eesmärgid	Tööhõive määr (%)	Teadus- ja arendustegevus (% SKPst)	Heitkogustevähendamise eesmärgid (võrreldes 2005. a tasemega) ¹²	Taastuenergia	Energiatõhusus ¹³	Koolist väljalangemine, %	Kolmanda taseme haridus, %	Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus oleva elanikkonna osakaalu vähendamine (inimeste arv)
ELi peamine eesmärk	75 %	3 %	-20 % (võrreldes 1990. a tasemega)	20 %	20 %	10 %	40 %	20 000000
EL hinnanguliselt	73,70-74 %	2,65-2,72 %	-20 % (võrreldes 1990. a tasemega)	20 %	puudub	10,3-10,5 %	37,6-38,0 %¹⁴	
AT	77-78 %	3,76 %	-16 %	34 %	31,5	9,5 %	38 % (sealhulgas ISCED 4a, mis 2010. a oli ligikaudu 12 %)	235 000
BE	73,2 %	3,0 %	-15 %	13 %		9,5 %	47 %	380 000
BG	76 %	1,5 %	20 %	16 %		11 %	36 %	260 000*
CY	75-77 %	0,5 %	-5 %	13 %	2,8	10 %	46 %	27 000
CZ	75 %	1 % (ainult avalik sektor)	9 %	13 %		5,5 %	32 %	Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus oleva elanikkonna osakaalu hoidmine 2008. aasta tasemel (15,3 % kogu elanikkonnast) ning püüd vähendada seda 30 000 inimese võrra
DE	77 %	3 %	-14 %	18 %	251,0	<10 %	42 % (sealhulgas ISCED 4, mis 2010. a oli ligikaudu 11,4 %)	320 000 (pikaajalised töötud)*
DK	80 %	3 %	-20 %	30 %	17,8	<10 %	Vähemalt 40 %	22 000 (väga madala tööhõivega kodumajapidamistes elavad isikud)*
EE	76 %	3 %	11 %	25 %	6,5	9,5 %	40 %	61 860 inimest on vaesumisohust pääsenud*
EL	70 %	0,67 %	-4 %	18 %	27,1	alla 10 %	32 %	450 000

¹¹ Riiklikes reformikavades 2013. aasta aprillis esitatud riiklikud eesmärgid.

¹² Otsuses 2009/406/EÜ (jõupingutuste jagamist käsitlev otsus) kindlaksmääratud riiklikud heitkoguste vähendamise eesmärgid hõlmavad heiteid, mis ei sisaldu heitkogustega kauplemise süsteemis. Heitkogustega kauplemise süsteemis sisalduvaid heitkoguseid vähendatakse 2005. aasta tasemega võrreldes 21 %. Üldised heitkogused vähenevad võrreldes 1990. aasta tasemega 20 %.

¹³ Energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL artikli 3 lõike 1 punktis a on sätestatud, et Euroopa Liidu 2020. aasta energiatarbimine ei tohi ületada 1474 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul või 1078 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul. Kõik peale kahe liikmesriigi (Tšehhi Vabariik ja Luksemburg) on seadnud oma eesmärgid 30. aprilliks 2013, kuid kõik ei ole esitanud oma eesmärgi primaarenergia ja lõppenergia taseme lõikes, nagu on nõutud direktiivis. Seepärast puuduvad andmed mõne liikmesriigi ja ELi tasandi hinnangu kohta. Käesolevas tabelis on esitatud andmed ainult primaarenergia 2020. aasta tarbimise tasemete kohta, väljendatuna miljonites naftaekvivalenttonnides. * tähistab esialgset eesmärki.

¹⁴ Arvutus ei hõlma ISCED 4 (Saksamaa, Austria).

ES	74 %	2 %	-10 %	20 %	121,6	15 %	44 %	1 400 000–1 500 000
FI	78 %	4 %	-16 %	38 %	35,9	8 %	42 % (kitsas siseriiklik määratlus)	150 000
FR	75 %	3 %	-14 %	23 %	236,3	9,5 %	50 %	Uus eesmärk praegu puudub (eesmärk oli kuni aastani 2012)*
HU	75 %	1,8 %	10 %	14,65 %	26,6	10 %	30,3 %	450 000
IE	69-71 %	ligikaudu 2 %– 2,5 % SKPst	-20 %	16 %	13,9	8 %	60 %	200 000*
IT	67-69 %	1,53 %	-13 %	17 %	158,0	15-16 %	26-27 %	2 200 000
LT	72,8 %	1,9 %	15 %	23 %		<9 %	40 %	170 000
LU	73 %	2,3-2,6 %	-20 %	11 %		<10 %	66 %	6 000
LV	73 %	1,5 %	17 %	40 %	5,23*	13,4 %	34-36 %	121 000*
MT	62,9 %	0,67 %	5 %	10 %	0,825	29 %	33 %	6 560
NL	80 %	2,5 %	-16 %	14 %	.	<8 %	>40 % 2020. a eeldatavalt 45 %	93 000*
PL	71 %	1,7 %	14 %	15,48 %	96,4	4,5 %	45 %	1 500 000
PT	75 %	3 %	1 %	31 %	22,5	10 %	40 %	200 000
RO	70 %	2 %	19 %	24 %		11,3 %	26,7 %	580 000
SE	Märgatavalt üle 80 %	Ligikaudu 4 %	-17 %	49 %	36,7-66,0	<10 %	40-45 %	Tööturul mitteosalevate naiste ja meeste (v.a statsionaarses õppes õppivad tudengid), pikaajaliselt töötute või pikaajaliselt haiguspuhkusel olevate inimeste osakaalu vähendamine 2020. aastaks oluliselt alla 14 %*
SI	75 %	3 %	4 %	25 %		5 %	40 %	40 000
SK	72 %	1,2 %	13 %	14 %	16,2	6 %	40 %	170 000
UK	Eesmärk reformikavas puudub	Eesmärk reformikavas puudub	-16 %	15 %	177,6	Eesmärk reformikavas puudub	Eesmärk reformikavas puudub	2010. a laste vaesust käsitlevas seaduses sätestatud arvulised eesmärgid*
HR¹⁵	59 %	1,4 %	+26 %	20 %		4 %	35 %	100 000

¹⁵ Horvaatia esitas esialgsete riiklike 2020. aasta eesmärkide loetelu. Arvestades nende esialgset olemust, ei ole neid kogu ELi hõlmavates hinnangutes arvesse võetud.